

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET
Krisestab HOD
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: Covid-19 oppdrag 407
Vår ref.: 21/9896-7
Saksbehandler: Christian Borgen Lindstad
Dato: 23.03.2021

Brev om svar på Covid-19 oppdrag 407 fra HOD - Vurdering av det ulike tiltaksnivået som eksisterer som følge av regional regulering av Viken-kommunene etter covid-19-forskriften kapittel 5A og lokal regulering i Oslo kommune/fylkeskommune

Svar på dette oppdraget finnes vedlagt

Oppsummering:

- HelseDirektoratet har, sammen med FHI, statsforvalter og Oslo kommune, gjennomgått forskjeller i tiltak mellom covid-19 forskriften kapittel 5A (gjeldende i Viken) og lokale bestemmelser i Oslo kommune.
- Forskjellene vurderes å ikke ha betydelige *smittevern*faglige konsekvenser.
- Det vurderes likevel at bedre samsvar mellom regelverket i kapittel 5A og Oslo kommune hadde vært *hensiktsmessig*.
- Det gis forslag til endring i covid-19 forskriften kap. 5A ifm. blomsterbutikker, toppidrett og universiteter, høyskoler og fagskoler

Vennlig hilsen

Johan Georg Røstad Torgersen e.f.
direktør

Christian Borgen Lindstad
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:
FOLKEHELSEINSTITUTTET, Utbrudd @fhi.no

HelseDirektoratet

Avdeling spesialisthelsetjenester
Christian Borgen Lindstad

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20
Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helseDirektoratet.no

Svar på covid-19 oppdrag fra HOD 407 - Vurdering av det ulike tiltaksnivået som eksisterer som følge av regional regulering av Viken-kommunene etter covid-19-forskriften kapittel 5A og lokal regulering i Oslo kommune/fylkeskommune

Oppsummering

- Helsedirektoratet har, sammen med FHI, statsforvalter og Oslo kommune, gjennomgått forskjeller i tiltak mellom covid-19 forskriften kapittel 5A (gjeldende i Viken) og lokale bestemmelser i Oslo kommune.
 - Forskjellene vurderes å ikke ha betydelige *smittevern*faglige konsekvenser.
 - Det vurderes likevel at bedre samsvar mellom regelverket i kapittel 5A og Oslo kommune hadde vært *hensiktsmessig*.
 - Det gis forslag til endring i covid-19 forskriften kap. 5A ifm. blomsterbutikker, toppidrett og universiteter, høyskoler og fagskoler.
-

Oppdraget fra Helse- og omsorgsdepartementet

Oppdrag 407 til Helsedirektoratet – Vurdering av det ulike tiltaksnivået som eksisterer som følge av regional regulering av Viken-kommunene etter covid-19-forskriften kapittel 5A og lokal regulering i Oslo kommune/fylkeskommune

Ved forskriftsendring 15. mars 2021 ble alle kommunene i Viken underlagt regulering av covid-19-forskriften kapittel 5A om forsterkede smitteverntiltak. Smitteverntiltak i Oslo følger som kjent av lokal forskrift 10. desember 2020 nr. 2660 om forebygging av koronasmitte, Oslo kommune, Oslo.

Departementet er svært bekymret over situasjonen i Oslo. Selv om ovennevnte regelverk på mange områder er sammenfallende, er det fortsatt flere ulikheter som innebærer ulikt tiltaksnivå mellom Viken og Oslo. Noen eksempler på dette er at i Oslo kan studentene bruke lesesalene, profesjonelle deltakere og toppidrettsutøvere kan trene og konkurrere, og idretts- og fritidsaktiviteter utendørs synes noe mindre strengt regulert (både generelt og for barn/unge under 20 år). I kommuner som er omfattet av covid-19-forskriften kapittel 5A er slike tilbud eller aktiviteter stengt/forbudt eller regulert strengere. For kapittel 5A-kommuner er det også gitt regionale anbefalinger om å holde minst 2 meter avstand til andre der man kan, med unntak for mennesker i egen husstand og andre tilsvarende nære. Det understrekes at det er spesielt viktig å følge avstandsrådet innendørs.

Personer, bedrifter og organisasjoner fra Viken-kommuner, som ofte inngår i samme bo- og arbeidsregion som Oslo, påpeker at slike forskjeller oppleves som både urimelige og forvirrende. Det påpekes også at forskjell på tiltaksnivåene kan bidra til økt mobilitet til Oslo. Departementet er bekymret for at Oslo ikke i større grad har samordnet tiltakene med Viken/nabokommunene, og på enkelte områder ikke har like strenge tiltak, på tross av at Oslo har det høyeste smittetrykket i landet.

Tiltakene i Oslo varer til og med 9. april og for kommunene i Viken varer de til og med 11. april. I forkant av disse datoene skal videre tiltaksnivå vurderes mellom aktuelle kommuner og statsforvaltere. Hdir og FHI vil ha en sentral og førende rolle i dette arbeidet.

Under henvisning til ovenstående ber vi allerede nå Hdir, i samarbeid med FHI, snarest initiere en prosess med Statsforvalter i Oslo og Viken og Oslo kommune, hvor det foretas en vurdering av hvorvidt det er smittevern faglig forsvarlig at det mellom Viken og Oslo fortsatt opereres med ulikt tiltaksnivå og en litt annen tiltakskombinasjon. Slik vurdering skal omfatte alle enkeltstående områder hvor det etter gjeldende regionalt og lokalt regelverk er tydelige forskjeller hva angår tiltaksnivå. I tillegg til slik vurdering av enkeltstående tiltak, skal det også vurderes hvilken betydning de ulike tiltakskombinasjonene samlet sett har.

Basert på slik prosess med Statsforvalter i Oslo og Viken og Oslo kommune, ber vi om at Hdir, i samarbeid med FHI, vurderer hvilke smittevern faglige konsekvenser det vil ha dersom man fortsatt skal operere med ulikt tiltaksnivå og en litt annen tiltakskombinasjon mellom Viken og Oslo.

Frist: 23. mars kl 1600

Kontaktperson i Hdir bes oppgitt i besvarelsen.

Kontaktperson i HOD: Kjetil Jonsbu

Andre relevante oppdrag

Anbefaling om statlig forskrift for kommunene i Viken fra 15.03.21 (Vår ref: 21/8869)

Bakgrunn

Det har vært økende smittepress i Oslo og Viken de siste ukene. I Viken ble det 15.03.21 innført statlig forskrift med tiltaksnivå etter covid-19 forskriften kapittel 5A. Oslo kommune ønsket fortsatt å regulere tiltaksnivået med lokal forskrift, og ble ikke omfattet av det regionale vedtaket. Selv om regelverket på mange områder er sammenfallende, er det fortsatt flere ulikheter som innebærer ulikt tiltaksnivå mellom Viken og Oslo. Det vises for øvrig til oppdragstekst.

Helsedirektoratets oversikt over betydningsfulle forskjeller mellom kapittel 5A og Oslo kommune

Vedlagt finnes Helsedirektoratets liste over tiltaksnivå i Oslo og Viken. Listen ble distribuert til deltakerne i møtet beskrevet under, og det ble gitt anledning til å kommentere.

Avgrensning:

Tiltak i skoler og barnehager reguleres på lokalt nivå og er ikke omfattet av covid-19 forskriften kapittel 5. Vi har avgrenset vår vurdering mot tiltak i skoler og barnehager.

Møte mellom Helsedirektoratet, FHI, statsforvalter og Oslo kommune

Det ble 22.03.21 avholdt møte mellom Helsedirektoratet, FHI, statsforvalter og Oslo kommune.

Statsforvalters erfaringer og vurdering

Statsforvalter fremhever at det spesielt for kommuner i Viken med lite smitte oppleves urettferdig og uforholdsmessig at de på noen områder har strengere regler enn i Oslo. Dette er vanskelig å kommunisere overfor innbyggerne, og det kommer mange henvendelser rundt dette. Spesielt tre temaer har skapt mye engasjement: Organisert trening for toppidrettsutøvere, blomsterbutikker og mulighet for at universiteter og høyskoler kan holde lesesaler og utvalgte undervisningsaktiviteter oppe. Statsforvalter oppfatter at det vil tas godt imot hvis reglene i Viken harmoniseres med Oslo på disse punktene. For kommuner med lite smitte oppleves det også vanskelig at nabokommuner med tilsvarende smittenivå utenfor Viken (for eksempel Valdres) får "holde oppe".

Oslo kommunes vurdering

Oslo kommune er enig i at det er hensiktsmessig med en samstemming mellom Oslo og Viken. Kommunen opplever at det er gjort gode vurderinger rundt de områdene der kommunen har hatt lettere tiltak enn covid-19 forskriften kapittel 5A. Man opplever ikke at forskjellene samlet utgjør noen betydelig lemping i forhold til 5A. Når det gjelder universiteter, høyskoler og fagskoler, har man basert seg på nylige råd fra FHI samt vært i dialog med Kunnskapsdepartementet omkring smittevernregler. Det vises til også til at Oslo har egne regler for butikker, spesielt forskriftsfestet krav om avstand og maksimalt antall kunder i butikklokaler. Oslo kommune peker videre på at private sammenkomster er en viktig smittekilde: kommunen har innført strenge, forskriftsfestede begrensninger på besøk i private hjem, et inngripende tiltak som ikke finnes i covid-19 forskriften kapittel 5A. Oslo kommune luffer forøvrig den generelle betraktning at hyppige regelendringer er krevende for befolkning og myndigheter. De har brukt mye ressurser på informasjon og kommunikasjonsarbeid i etterkant av regelendringer.

Faglig underlag fra Folkehelseinstituttet

Det faglige underlaget fra FHI er vedlagt i sin helhet.

Helsedirektoratets vurdering

Helsedirektoratet viser til vedlagte liste over forskjeller i regler og anbefalinger mellom Oslo kommune og Viken. Oslo kommune har på enkelte områder noe lavere forskriftsfestet tiltaksnivå enn i kapittel 5A. Imidlertid har Oslo kommune forskriftsfestet forbud mot mer enn to gjester i private hjem. Dette er strengt, men sammenkomster i private hjem anses å utgjøre en betydelig smittekilde. Helsedirektoratet og FHI vurderer at alle disse forskjellene, samlet sett, ikke utgjør noen signifikant forskjell mtp. smitterisiko mellom Kapittel 5A (Viken) og Oslo kommune. Helsedirektoratet og FHI er enige om at det heller ikke er grunn til å tro at noen av forskjellene, sett enkeltvis, skulle utgjøre en signifikant forskjell i smitterisiko mellom Oslo og Viken. Man er spesielt bekymret for mobilitet frem mot og i løpet av påskeferien. Ingen av forskjellene i tiltaksnivå mellom kapittel 5A og Oslo kommune vurderes å utgjøre noen betydningsfull risiko for mobilitet mellom Oslo og kommunene i Viken. Det rapporteres imidlertid fra Statsforvalter om mobilitet ut av Viken, spesielt ifm. handling utenfor Vikens grenser. Dette problemet faller utenfor oppdragets rammer.

Når det gjelder anbefalinger, er det noe høyere tiltaksnivå i pakken som ledsager kapittel 5A enn det som gjelder i Oslo. Imidlertid foreslår Helsedirektoratet og FHI i oppdrag 409 å forsterke flere anbefalinger nasjonalt. Disse vil også gjelde i Oslo, og således legges det nå opp til at disse forskjellene i stor grad forsvinner.

Samlet sett vurderer Helsedirektoratet og FHI at det er *smittevern*faglig forsvarlig å beholde gjeldende regler og anbefalinger, med de forskjellene som er. Statsforvalter rapporterer imidlertid om misnøye med at tiltaksnivået på noen områder er høyere i Viken enn i Oslo. Helsedirektoratet støtter FHI, Statsforvalter og Oslo kommune i at det er *hensiktsmessig* med en bedre samstemming av regler og anbefalinger mellom Oslo og Viken. Ulikheten kan muligens være et problem for etterlevelsen i seg selv. Man må anta at etterlevelsen kan svekkes av strenge tiltak der det ikke er smitte.

Helsedirektoratet støtter FHIs vurdering at det vil være smittevernfarelig forsvarlig å tilpasse covid-19 forskriften kapittel 5A for bedre samsvar med tiltaksnivået med Oslo på de tre mest omdiskuterte punktene; blomsterbutikker, toppidrett og universiteter/høyskoler/lesesaler. Det vises til FHIs besvarelse for videre utdypning.

Vurdering av tilpasninger i covid-19-forskriften

Tiltakene i covid-19-forskriften kapittel 5A er inngripende. Kapittel 5A er utformet slik for å være et middel å bruke i situasjoner med ukontrollert smitte hvor man ikke enda har oversikt. Det vises til Helsedirektoratets svar i tilleggsoppdrag til 358 – trappetrinnsmodell, hvor forholdet mellom de ulike kapitlene i covid-19-forskriften er drøftet. I svaret punkt 4.1 om en helhetlig vurdering av de tre tiltaksnivåene vises det til at det i tilfeller med utbruddsområder vil det i en innledende fase være behov for inngripende tiltak for å hindre kontakt mellom innbyggerne. Dette innebærer at en rekke virksomheter må stenge ned for å redusere den totale mobiliteten i samfunnet. Dette gjelder også i virksomheter der det i seg selv er en lav risiko for smitte. Etter hvert som man får mer kontroll over utbruddet vil det ikke lenger være nødvendig og forholdsmessig med de mest inngripende tiltakene.

Vurderingen går ut på at man i en uoversiktlig situasjon, stenger ned møteplasser for mennesker for å forhindre en videre ukontrollert spredning av viruset. Mens man i situasjoner der man ha skaffet seg oversikt, kan gå over i mildere kapitler hvor det er gjennomført unntak fra de mest inngripende tiltakene.

Det er ikke nødvendigvis slik at utbruddet man ikke har kontroll med må oppstå i den samme kommunen som blir oppført i kapittel 5A. Selv om det er slik at omkringliggende kommuner er ment å føres opp i 5B eller 5C, kan også et større regionalt utbrudd medføre at man ikke har nødvendig kontroll i den enkelte kommune slik at det vil være aktuelt å innføre kapittel 5A også der smitten ikke enda er påvist. Uansett er det meningen at varigheten av kapittel-5A-tiltak skal være kort.

Det er påpekt i tilleggsoppdrag 358 at dersom kapittel 5A-C skal fungere som en trappetrinnsmodell, må de ulike kapitlene ha forskjeller i tiltak som utgjør en forskjell i trinnhøyde mellom de ulike tiltakskapitlene slik at de kan rette seg mot de ulike situasjonene de er ment å regulere – utbrudd som sprer seg ukontrollert i samfunnet – utbrudd i ferd med å bringes under kontroll – omkringliggende område der det er fare for spredning uten tiltak.

Dette taler for at det skal mye til for å utvide bestemmelsene i forskriftens kapittel 5A til å bli likere på tiltaksnivå i kapittel 5B. Man bør være varsom med å myke opp de strengeste tiltakene, men ha gode grunner for å gjøre det.

Gode grunner kan blant annet være at bestemmelsene slår urimelig ut og/eller ikke virker etter sin hensikt, eller kan kombineres med avbøtende tiltak som sikrer smittevernet.

Hensikten med § 16f er å stenge tilgangen til lokaler for studenter og elever fordi det oppstår ansamlinger av mennesker i disse lokalene. Man har ikke innført særskilte unntak, av hensyn til kapittel 5A sitt formål om å hindre videre smitte i en situasjon uten kontroll.

På lik linje er mange offentlige steder og virksomheter stengt i § 16b, mens det i kapittel B er gjort noen unntak fra disse stengingsbestemmelsene.

Vurdering av unntak fra kravet om stenging av universiteter mv. i § 16f

Kapittel 5A påbyr å holde lokaler til universiteter, høyskoler og fagskoler stengt for elever og studenter, jf. § 16f i covid-19-forskriften.

Kapittel 5B påbyr også å holde universiteter, høyskoler og fagskoler stengt for elever og studenter, jf. § 17e, men gjør unntak fra stengingen for biblioteker og lesesaler ved de samme institusjonene. Det er i tillegg et unntak for

studenter som er avhengig av forsøk eller ferdighetstrening som ikke kan gjennomføres digitalt og når det er nødvendig for å opprettholde progresjonen i studiet.

FHI foreslår å revidere §16f, slik at reguleringen blir tilsvarende §17e, men med et tilleggsvilkår om jevnlig testing. FHI mener det er smittevernfarelig forsvarlig at universiteter, høyskoler og fagskoler også i områder som er regulert av forskriftens kapittel 5A, kan gjøre holde lesesaler og biblioteker åpne og gjøre unntak for kravet om digital undervisning der det er avgjørende for studentenes progresjon i studiet å gjennomføre praktisk undervisning, gitt at smittevernet ivaretas og det etableres et system for regelmessig testing. Testing gir dessuten mulighet til å følge med på smittesituasjonen i denne aldersgruppen ved hjelp av jevnlig testing, noe som kan bidra til å redusere smitterisiko innad i studentpopulasjonen før smitten rekker å spre seg. FHI antar at testing vil ha en større risikoreduserende effekt enn ren digital undervisning.

Helsedirektoratet støtter forslaget fra FHI. Forslaget bygger på forutsetningen om at studentene som skal ha adgang til lesesaler og biblioteker testes regelmessig. Det samme gjelder tilgang til lokaler som er avgjørende for studenter i forbindelse med forsøk eller ferdighetstrening som ikke kan gjennomføres digitalt, og der dette er nødvendig for å opprettholde progresjonen i studiet. Helsedirektoratet støtter også vurderingen av at et system med regelmessig testing kan bidra til å avdekke smitte, og således ha større risikoreduserende effekt enn ren digital undervisning. Et slikt testregime gjennomføres allerede ved Universitetet i Oslo i regi av Studentsamskipnaden. Helsedirektoratet har i samarbeid med FHI bistått med materiell og rådgivning på gjennomføringen. Erfaringen viser at studentene slutter opp om tiltaket.

En harmonisering av regelverket mellom utdanningsinstitusjoner i Viken og Oslo, gjør det også lettere å forstå og respektere regelverket og sikre etterlevelse.

Forslag til endret ordlyd i § 16f :

Universiteter, høyskoler og fagskoler skal holde sine lokaler stengt for elever og studenter, slik at undervisningen skjer digitalt. Dersom studentene testes jevnlig for covid-19 i samsvar med råd fra smittevernmyndigheten i kommunen, kan det gjøres unntak fra kravet om digital undervisning hvis tilgang til lokalene er avgjørende for studenter som er avhengig av forsøk eller ferdighetstrening som ikke kan gjennomføres digitalt, og det er nødvendig for å opprettholde progresjonen i studiet. Videre kan biblioteker og lesesaler ved universiteter, høyskoler og fagskoler holde åpent for studenter som testes jevnlig på samme måte som nevnt over.

Lokaler som benyttes ved opplæring eller undervisning til personer over 20 år i grunnskole, til voksne i videregående skole og til voksne i opplæring etter introduksjonsloven eller integreringsloven, til kursaktivitet under studieforbund og til Kompetanse pluss skal holde stengt for elever og studenter.

Vurdering av unntak for blomsterbutikker i § 16b

I covid-19-forskriften § 16b gjelder et generelt påbud om stenging av butikker jf. bokstav b. Det er gjort unntak for enkelte butikker i listen nr. 1-9. De fleste av disse unntakene er innført fordi befolkningen skal ha tilgang til nødvendige varer som matvarer, apotekvarer, landbruksvarer mv.

Etter som stadig flere kommuner blir innlemmet i stengingsbestemmelsene, dukker det opp virksomheter med gode argumenter for at deres butikk eller næring bør få unntak fra stengingsforbudet. Som drøftet over, bør ikke bestemmelsene i kapittel 5A mykes opp for mye uten gode grunner. Samtidig skal det ikke holdes på unntak som ikke er tjenlige i et smittevernperspektiv.

I tilfellet med blomsterbutikker tjener stengingen en hensikt fordi de er en del av den strenge tiltakspakken med stenging av steder der det kan medføre ansamlinger av folk, som jo gjelder butikker generelt. Å stenge blomsterforretninger bidrar totalt sett til å redusere den totale mobiliteten i befolkningen. Det er videre slik at blomsterforretninger kan selge blomster gjennom ulike ordninger som f.eks. "klikk og hent" slik covid-19 forskriften § 16 b siste ledd åpner for.

Helsedirektoratet har mottatt via Statsforvalteren henvendelse fra Buskerud Blomsterhandelsforening om ønske om tilrettelegging for salg av blomster selv om de fysiske butikkene må være stengt. Det ønskes å kunne selge blomster på utsiden av butikkene med vippstorg.

I henvendelsen vises det til at en stor andel av varesortimentet er snittblomster med kort holdbarhet som må kastes når salget stopper opp.

FHI har vurdert at det vil innebære liten smitterisiko å åpne opp blomsterbutikker. Det sees hen til Forskrift om forebygging av koronasmitte, Oslo hvor det i [§ 2](#) gjelder en lignende stengingsbestemmelse som i covi-19-forskriften § 16b, men hvor det er lagt til et unntak i nr. 10 for butikker som i hovedsak selger blomster med svært kort holdbarhet:

"Butikker med fast utsalgssted som er registret i Enhetsregisteret som butikkhandel med blomster og planter kan holde åpent. Dette gjelder kun butikker som har et salgsareal som ikke overstiger 250 kvadratmeter, hvor omsetningen i all hovedsak består av salg av blomster som har svært kort holdbarhet, og hvor disse blomstertypene utgjør det vesentligste innslaget i varesortimentet."

Helsedirektoratet vurderer i likhet med Folkehelseinstituttet at det er lite som tilsier at en åpning av blomsterforretningene slik det er gjort i Oslo vil innebære en særlig økning i smittetrykk for kommuner omfattet av covid-19 forskriften kapittel 5A. Det er videre slik at kommunen selv kan fatte lokale forskrifter om smitteverntiltak, der de legger seg på et strengere tiltaksnivå enn det som følger av forskriften kap. 5A.

Helsedirektoratet mener at dersom Helse- og omsorgsdepartementet ønsker en endring av covid-19 forskriften slik at blomsterforretninger unntas fra stengningsbestemmelsen i covid-19 forskriften §16b, bør det avgrenses mot plantesentere som kan tenkes å tiltrekke mange mennesker nå i påsken når så mange andre virksomheter er stengt, og sesongen for hagearbeid starter. Helsedirektoratet anbefaler at man legger seg tett opp mot forskriftsbestemmelsen som gjelder i Oslo. En bestemmelse kan utformes som ny pkt. 10 til covid-19 forskriften § 16b første ledd bokstav b, nr. 10:

"Blomsterforretninger, med salgsareal som ikke overstiger 250 kvm som i hovedsak selger blomster med svært kort holdbarhet."

Vurdering av unntak for toppidrettsutøvere

I covid-19-forskriften § 16g gjelder et forbud mot organisert idrettsaktivitet for voksne og barn. Det innefatter toppidrett. Det er gjort et unntak for organisert idrett for barn under 20 år i annet ledd.

I kapittel 5B gjelder det bare et forbud mot organisert idrettsaktivitet innendørs for personer over 20 år. I denne bestemmelsen har man gjort unntak for organisert trening for profesjonelle toppidrettsutøvere innendørs og utendørs.

Folkehelseinstituttet mener er uforholdsmessig strengt å nekte toppidrettsutøvere å trene, og at man bør vurdere å gi unntak for disse også i forskriftens §16g. Helsedirektoratet er enige i dette så lenge gruppen toppidrettsutøvere defineres snevert. Norsk idrett har redusert antallet toppidrettsutøvere fra 10 580 til 3 810 utøvere. Der omfattes også nivå 3 i fotballen, men Helsedirektoratet mener at det kun bør åpnes opp for nivå 1 og 2 i kapittel 5A. For denne gruppen utøvere vil det kunne åpnes opp for trening internt i klubben, men ikke for trenings- eller seriekamper mot

andre lag. Det vises til at arrangementer er forbudt i kapittel 5A. Justeringen forutsetter at utøverne følger strenge smittevernregler.

- Helsedirektoratet anbefaler derfor at toppidrettsutøvere som beskrevet får unntak i kapittel 5A § 16g for å trene organisert, men ikke for å spille treningskamper eller seriekamper mot andre lag.

Forslag til forskriftsendring om toppidrett § 16 g

Nedenfor er forslag til justering av §16 g, rød tekst, i forskrift.

§ 16g. Stans av idretts- og fritidsaktiviteter

Det er ikke tillatt å organisere idrettsaktivitet for voksne eller barn. Det samme gjelder fritidsaktiviteter som organiserte øvelser, trening og prøver for kor, korps og teater.

*Forbudet etter første ledd gjelder ikke for organiserte idrettsaktiviteter og fritidsaktiviteter for barn og unge under 20 år som gjennomføres utendørs, så lenge dette skjer i grupper på inntil 10 personer og alle deltakerne kommer fra samme kommune. **Forbudet etter første ledd gjelder heller ikke for organisert trening for toppidrettsutøvere innenfor samme klubb, innenfor fotballen begrenset til nivå 1 og 2.***

Vedlegg til malen

FHIs besvarelse i sin helhet.

Helsedirektoratets liste over forskjeller i tiltak mellom Oslo og Viken.

COVID-19

Oppdrag fra HOD nr. 407

23. mars 2021

Oppdrag 407 til Helsedirektoratet – Vurdering av det ulike tiltaksnivået som eksisterer som følge av regional regulering av Viken-kommunene etter covid-19-forskriften kapittel 5A og lokal regulering i Oslo kommune/fylkeskommune

Ved forskriftsendring 15. mars 2021 ble alle kommunene i Viken underlagt regulering av covid-19-forskriften kapittel 5A om forsterkede smitteverntiltak. Smitteverntiltak i Oslo følger som kjent av lokal forskrift 10. desember 2020 nr. 2660 om forebygging av koronasmitte, Oslo kommune, Oslo.

Departementet er svært bekymret over situasjonen i Oslo. Selv om ovennevnte regelverk på mange områder er sammenfallende, er det fortsatt flere ulikheter som innebærer ulikt tiltaksnivå mellom Viken og Oslo. Noen eksempler på dette er at i Oslo kan studentene bruke lesesalene, profesjonelle deltakere og toppidrettsutøvere kan trene og konkurrere, og idretts- og fritidsaktiviteter utendørs synes noe mindre strengt regulert (både generelt og for barn/unge under 20 år). I kommuner som er omfattet av covid-19-forskriften kapittel 5A er slike tilbud eller aktiviteter stengt/forbudt eller regulert strengere. For kapittel 5A-kommuner er det også gitt regionale anbefalinger om å holde minst 2 meter avstand til andre der man kan, med unntak for mennesker i egen husstand og andre tilsvarende nære. Det understrekes at det er spesielt viktig å følge avstandsrådet innendørs.

Personer, bedrifter og organisasjoner fra Viken-kommuner, som ofte inngår i samme bo- og arbeidsregion som Oslo, påpeker at slike forskjeller oppleves som både urimelige og forvirrende. Det påpekes også at forskjell på tiltaksnivåene kan bidra til økt mobilitet til Oslo. Departementet er bekymret for at Oslo ikke i større grad har samordnet tiltakene med Viken/nabokommunene, og på enkelte områder ikke har like strenge tiltak, på tross av at Oslo har det høyeste smittetrykket i landet.

Tiltakene i Oslo varer til og med 9. april og for kommunene i Viken varer de til og med 11. april. I forkant av disse datoene skal videre tiltaksnivå vurderes mellom aktuelle kommuner og statsforvaltere. Hdir og FHI vil ha en sentral og førende rolle i dette arbeidet.

Under henvisning til ovenstående ber vi allerede nå Hdir, i samarbeid med FHI, snarest initiere en prosess med Statsforvalter i Oslo og Viken og Oslo kommune, hvor det foretas en vurdering av hvorvidt det er smittevernfraglig forsvarlig at det mellom Viken og Oslo fortsatt opereres med ulikt tiltaksnivå og en litt annen tiltakskombinasjon. Slik vurdering skal omfatte alle enkeltstående områder hvor det etter gjeldende regionalt og lokalt regelverk er tydelige forskjeller hva angår tiltaksnivå. I tillegg til slik vurdering av enkeltstående tiltak, skal det også vurderes hvilken betydning de ulike tiltakskombinasjonene samlet sett har.

Basert på slik prosess med Statsforvalter i Oslo og Viken og Oslo kommune, ber vi om at Hdir, i samarbeid med FHI, vurderer hvilke smittevernfraglige konsekvenser det vil ha dersom man fortsatt skal operere med ulikt tiltaksnivå og en litt annen tiltakskombinasjon mellom Viken og Oslo.

Frist: 23. mars kl 1600

Kontaktperson i Hdir bes oppgitt i besvarelsen.

Kontaktperson i HOD: Kjetil Jonsbu

Folkehelseinstituttets vurdering

Det er innført svært strenge tiltak både i Oslo kommune og i kommuner som er omfattet av covid-19-forskriftens kapittel 5A. På noen områder er tiltakene som er innført i Oslo mer omfattende enn tilsvarende regulering i kapittel 5A (jfr. tiltak markert oransje i vedlagt sammenlikningstabell), mens det på andre områder er strengere tiltak i kapittel 5A enn tiltakene som er innført i Oslo (jfr. tiltak markert gult i vedlagt sammenlikningstabell). Oslo har muligheten til å målrette tiltakene i større grad enn kommuner med omfattet av 5A. Vi har så langt ikke holdepunkter for at disse ulikhetene har ført til økt smitte.

Argumenter for å samordne tiltak innen samme region er å unngå at aktiviteter eller bruk av servicetilbud flyttes over kommunegrensene, og at reising og pendling reduseres, slik at kontakthyppheten reduseres. Ulikhetene mellom tiltak i Oslo og i kapittel 5A er imidlertid små, og vår vurdering er at disse i liten grad bidrar til å øke mobiliteten mellom kommuner i regionen. Isolert sett mener vi de enkeltstående ulikhetene i tiltaksnivå utgjør liten smitterisiko. Det er vanskelig å vurdere hvor stor betydning ulikhetene vil ha for den samlede smitterisikoen.

Covid-19-forskriftens kapittel 5A innebærer svært strenge tiltak på de fleste samfunnsområder/innenfor de fleste sektorer. Intensjonen bak en slik tiltakspakke var å ha et verktøy for rask iverksetting av svært strenge tiltak i et begrenset område og i et kort tidsrom dersom smittesituasjonen krevde det. Bestemmelsen benyttes i større grad og over lengre tidsrom enn det FHI oppfattet var intensjonen opprinnelig. Vi mener at forholdsmessigheten av inngripende tiltak må vurderes hyppig, og at regulering og anbefalinger justeres ved behov for å gi mest mulig målrettede tiltak. Dette gjelder både områder omfattet av 5A og kommuner med egne forskrifter.

Enkelte av tiltakene i kapittel 5A blir uforholdsmessige når de innføres over lang tid i kommuner med lav smitterisiko. Innføring av tiltak som oppleves som uforholdsmessige vil kunne redusere etterlevelsen. Det vil derfor være rimelig å vurdere behovet for justering av enkelte av tiltakene i denne pakken.

Kommunikasjonsmessig kan det være en fordel om tiltakene er ganske like i Oslo og Viken. Samtidig rapporterer Oslo kommune (og flere andre kommuner) at det er en stor utfordring med stadig endringer i tiltakene, og en stor jobb å få befolkningen til å oppfatte hva som er gjeldende tiltak til enhver tid.

Forståelsen for innføring av omfattende tiltak i befolkningen vil øke dersom tiltakene oppleves som forholdsmessige. Derfor kan det være uheldig om det oppfattes at Viken har strengere tiltak enn Oslo, all den tid det totale smittenivået i Oslo er høyere enn i Viken. Det er imidlertid slik at den totale tiltakspakken i Oslo ikke nødvendigvis er mindre strengt enn 5A-tiltakene, men heller mer målrettet ved at de har innført avbøtende tiltak som for eksempel jevnlig testing av studenter ved UiO.

Det er særlig enkelte deler av kapittel 5A vi mener man bør vurdere å justere:

- **Høyskoler og universiteter:** FHI foreslår å revidere §16f i kapittel 5A i covid-19 forskriften vedrørende universiteter og høyskoler, slik at reguleringen blir tilsvarende §17e i kapittel 5B, men med krav om jevnlig testing (i tråd med det UiO gjør nå). Vi mener det er smittevern faglig forsvarlig å åpne for at universiteter, høyskoler og fagskoler også i områder som er regulert av forskriftens kap. 5A kan gjøre unntak for kravet om digital undervisning der det er avgjørende for studentenes progresjon i studiet å gjennomføre praktisk undervisning, gitt at smittevernet ivaretas og det etableres et system for regelmessig testing. Med et opplegg for jevnlig testing bør biblioteker og lesesaler i lokalene til universiteter, høyskoler etc. også kunne holde åpnet i 5A-kommuner. Generelt vil vi påpeke at det å følge med på smittesituasjonen i denne aldersgruppen ved hjelp av jevnlig testing kan bidra til å redusere smitterisiko innad i studentpopulasjonen (isolerer de som er positive og karantenesetter nærkontakter) før smitten rekker å spre seg i mange ledd innad i en populasjon hvor svært mange får lite symptomer/er asymptomatiske, og videre ut i samfunnet rundt. Vi regner med at slik testing vil ha en større risikoreducerende effekt enn ren digital undervisning.
- **Blomsterbutikker:** FHI mener det vil innebære liten smitterisiko å åpne for at blomsterbutikker kan holdes åpne i kommuner som omfattes av kapittel 5A i covid-19-forskriften, tilsvarende gjeldende regulering for denne typen virksomheter i Oslo (hovedsakelig salg av blomster med kort holdbarhet og salgsareal som ikke overstiger 250 kvadratmeter). Etter vår forståelse justerte Oslo den lokale forskriften om å stenge virksomheter som var basert på listen i 5A etter en smittevern-risikovurdering og på grunn av en vurdering av blomster som «ferskvare» - slik at blomsterbutikker ble lagt til unntakslisten på linje med dagligvare, vinmonopol, apotek etc.
- **Toppidrett:** I Oslo gjelder de nasjonale anbefalingene for toppidrett. I kommuner som omfattes av kapittel 5A i covid-19 forskriften er det ikke tillatt med organisert idrettsaktivitet for voksne, og det er forbud mot de fleste arrangementer, inkl. toppidrettsarrangementer. Vi mener det er uforholdsmessig strengt å nekte toppidrettsutøvere å trene, og at man bør vurdere å gi unntak for disse i forskriftens §16g der det angis at det ikke er tillatt å organisere idrettsaktivitet for voksne eller barn.

I kommuner som vurderer at det er behov for strengere tiltak kan man innføre lokale forskrifter.

Merknad

FHI ber om at vurderingen i sin helhet, inklusiv grafisk utforming, legges ved i det endelige svaret til HOD.

Liste over forskjeller i tiltaksnivå mellom covid-19 forskriften kapittel 5A og Oslo kommune, utarbeidet av Helsedirektoratet 22.03.21. Listen ble sendt til møtedeltakerne før møtet 22.03.21. Innspill fra Oslo kommune ble mottatt og hensyntatt.

	5A - Særlig høyt tiltaksnivå	OSLO	
Universiteter og høyskoler	Stengt	Noen åpne lesesaler, OsloMet delvis åpent	
Treningssenter	Stengt	Stengt – unntak for rehabilitering med personlig trener *	
Svømmehaller mv.	Stengt	Stengt – unntak skolesvømming, rehabilitering, toppidrett	
Organisert fritidsaktivitet over 20 år (ikke toppidrett)	Stengt	Stengt innendørs. Utendørs max 10 personer – også råd og frarådninger	
Toppidrett	Stengt	Åpent (seriespill anbefales utsatt)	
Tros- og livssynshus med unntak bisettelser og begravelser	Stengt – unntak bisettelser og begravelser og personlige samtaler	Åpent	
Biblioteker	Stengt	Åpent, med begrensninger	
Arrangementer med unntak begravelser bisettelser	Forbudt (tillatt med inntil 30 i begravelser og bisettelser)	Forbudt (tillatt med inntil 50 i begravelser og bisettelser)	
Butikker med unntak for matbutikker, bensinstasjonen mv.	Stengt	Stengt, i tillegg unntak for blomsterbutikker MEN: regler om maksimalt antall i butikker	
Besøk i hjemmet	Ikke regulert	Forbudt med flere enn to	Strengere i Oslo
Barneskoler	Ikke regulert	5.-7. trinn stengt i enkelte bydeler	Strengere i Oslo
Ungdomsskoler	Ikke regulert	Stengt	Strengere i Oslo
Videregående skoler	Ikke regulert	Stengt	Strengere i Oslo
Serveringssteder, restauranter mv.	Stengt	Stengt	Likt
Skjenkestopp	Stengt	Stengt	Likt

Varehus og kjøpesenter	Ikke egen regulering, men enkeltbutikker er stengt	Ikke egen regulering, men enkeltbutikker er stengt	Likt
«Klikk og hent»	Åpent	Åpent	Likt
Fornøyelsesparker, bingohaller mv.	Stengt	Stengt	Likt
Organiserte fritidsaktiviteter for barn og unge under 20 år	Åpent	Åpent	Likt
Museer	Stengt	Stengt	Likt
Kino, teater og konsertsteder	Stengt	Stengt	Likt
Andre offentlige innendørs kulturarenaer	Stengt	Stengt	
Påbud om hjemmekontor	Påbudt	Påbudt	
Plikt til å benytte munnbind	Påbudt	Påbudt	

* Unntak ifm. rehabilitering og opptrening som tilbys individuelt på treningssentre og lignende steder vurderes fjernet, da man ser at det benyttes utover det som var intensjonen.

Anbefalinger: Viktigste forskjeller mellom kapittel 5A og Oslo kommune

Kap. 5A: har generell anbefaling om 2m avstand.

Kap. 5A: har råd om forsterkede tiltak i 1:1-virksomheter som f.eks. frisører

Kap. 5A: har anbefaling å unngå kjøpesenter eller varehus i nabokommuner

Kap. 5A: har forsterkede anbefalinger vedr. reise til fritidsbolig

Kap. 5A og Oslo kommune har begge anbefaling om å unngå bruk av kollektivtransport. Kap. 5A har i tillegg anbefaling om å innføre forsterkede tiltak i kollektivtransporten, "dette kan for eksempel være at det kun brukes opptil 50 prosent kapasitet i transportmiddelet."